

УДК 004.774:7.05

В. В. Турчин, А. І. Рожков

ТЕРМІНОЛОГІЯ АДАПТИВНОГО ВЕБ-ДИЗАЙНУ, ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА

Технології завжди визначали та визначатимуть якість життя і швидкість розвитку сучасного суспільства на певному етапі його розвитку. Прогрес і доступність інтернету істотно впливають на життя людини і її швидкість поглинання інформації. Використання смартфонів і планшетів різних розмірів для виходу в інтернет займає все більший відсоток у співвідношенні до стаціонарних комп'ютерів, що ставить нові завдання перед дизайнерами, дизайнерами-графіками і програмістами. Ці завдання полягають в адекватному відображенні змісту веб-сайту на тому чи іншому пристрої. Тому можна сміливо стверджувати, що роль графічного дизайну залишається ключовою у трансформації інформаційного простору у нове візуальне середовище через її адаптацію під екран кожного користувача. Отже вивчення і розуміння адаптивного веб-дизайну і виявлення його місця і ролі є важливим для подальшої як практичної, так і теоретичної діяльності в області дизайну.

Аналіз наукових публікацій свідчить, що серед останніх досліджень даного напрямку слід виділити роботу Ітана Маркотта (Ethan Marcotte) «Responsive web design» (Чуйний веб-дизайн). У ній автор розглядає можливості адаптації веб-сайту під ту різноманітність нині існуючих пристроїв для того, щоб задовольнити запити користувача. У роботі також наводяться приклади використання техніки «плаваючої» сітки, гнучких зображень і медіазапросів [1]. Ще одне фундаментальне дослідження проведене Беном Фрейном (Ben Frain) у роботі «Responsive web design with HTML 5 and CSS3», який дає повний огляд застосування мови програмування і розуміння ідеї чуйного веб-дизайну. Монографія Аарона Густафсона (Aaron Gustafson) «Adaptive Web Design: Crafting Rich Experiences with Progressive Enhancement» (Адаптивний веб-дизайн: виготовлення якісного продукту за допомогою прогресивного поліпшення) розкриває ключові принципи і техніку створення адаптивного макету, який повинен враховувати перш за все можливості смартфона і бути простим [2]. А. Густафсон бачить свій підхід в застосуванні техніки Progressive Enhancement, який полягає в створенні такого сайту, який би відображав його основний зміст незалежно від того, який використовується браузер і яке з'єднання з інтернетом, а також надавав повну версію сайту при використанні сучасних пристроїв і браузерів. Це філософія, яка націлена на досягнення такого рівня, який би давав користувачам доступ до змісту веб-сторінки без технологічних обмежень. Ще одна цікава робота, яку необхідно згадати – це «Responsive web site design» Джамала Джексона (Jamal Jackson). У ній

автор розглядає варіанти зміни фіксованого сайту у бік його адаптивності під всі можливі пристрої.

У всіх згаданих вище роботах описуються кроки створення сайту, які прилаштовуються під різні пристрої та у яких приводяться графічні приклади, як скріншотів вікон різних пристроїв, так кодів для програмування.

Необхідно згадати виступ креативного технолога Ганни Селезньової з компанії Creative People (creople.ru) на конференції «Web standarts Days» в Мінську, який відбувся 27 жовтня 2012 року. В доповіді про адаптивний і чуйний веб-дизайн вона розвела ці два терміни, підпорядкувавши чуйний веб-дизайн адаптивному та роз'яснила специфіку кожного з них. Слід зазначити, що це було першою крупною доповіддю за даною темою у російськомовному суспільстві.

Літературний огляд свідчить, що існує первна невелика кількість робіт присвячених темі нашого дослідження. Всі автори є праутикуючими, перш за все, програмістами які з визрівшою потребою щодо обставин, які у веб-дизайні глобально змінюються, створили посібники з трансформації і створення веб-сайтів нового рівня. Таким чином, аналіз літературних джерел виявив актуальні невирішені проблеми у галузі нашого дослідження. А саме, серед усіх вищеперелічених монографій перекладена на російською мову тільки одна – «Чуйний веб-дизайн» Ітана Маркотта, що обмежує доступ російськомовних до науково-практичної бази. Наступне, в силу того, що монографії написані для програмістів з прикладами кодів, то дизайнери вимушені оминати багато частин роботи. Та останнє, не дивлячись на те, що І. Маркоттом був запропонований новий термін, співтовариство веб-дизайнерів і програмістів так і не прийшло до єдиної назви для цього нового напрямку, називаючи його то чуйним то адаптивним веб-дизайном.

Тому метою нашої статті є визначення особливостей адаптивного веб-дизайну та визначення його дефініції.

Так само як і в природі, де в процесі еволюції відбувається процес адаптації тварин до різноманітних умов існування, з веб-дизайном теж відбуваються подібні процеси, тільки виробничо-економічного характеру, у якого практично не залишається іншого виходу як пристосуватися до нових пристроїв і, як наслідок, до нових розмірів екрану, що відображають вміст сайту.

Веб-дизайн багато в чому схожий і є частиною дизайнерської, поліграфічної і друкарської діяльності, де він використовує ті ж методи, принципи, закони, терміни, які існують в графічному дизайні, про що і пише в своїх роботах Д. Бородаєв [3]. Якщо на сторінці журналу, який ми візьмемо за своєрідний аналог веб-сайту, текстові і графічні блоки закріплені за фізичними розмірами сторінки і не міняють свого положення, то в новому напрямку веб-дизайну вміст сторінки змінюється і трансформується, підкоряючись вибору людини на користь того, або іншого пристрою, або розміру браузера.

Існують різносторонні думки відносно появи нового підходу у створенні веб-сайтів, який полягає в їх видозміні під різні пристрої, використані для перегляду веб-вмісту. Суперечки виникли з виходом таких робіт, як *«Adaptive Web Design»* Аарона Густафсона (Aaron Gustafson) і *«Responsive Web Design»* Ітана Маркотта (Ethan Marcotte). Вперше про цей новий напрям комплексно згадується в інтернет статті від 25 травня 2010 на сайті електронного періодичного видання – A List Apart [4], кураторами і редакторами якого є Jeffrey Zeldman and Brian Platz. І. Маркотт пояснює нам значення чуйного веб-дизайну через використання трьох частин, трьох технік: «плаваючої» сітки, гнучких зображень і медіазапросів. Цей прийом, за словами І. Маркотта, дає нам вирішення проблеми адаптації смартфонів і інших пристроїв і є правильним напрямом у прогресуючому світі.

Згідно статистики, яку пропонує Марина Пікульова [5], популярність використання смартфонів в подальші роки виросте і, навіть, переважить використання стаціонарних комп'ютерів.

Тут слід казати про ідею та завдання, що стоять за чуйним веб-дизайном, які обширно та глобально описані Аараном Густафсоном і визначають термін «адаптивний веб-дизайн». Він виводить свій термін на вищий рівень і говорить про створення макету сторінки, яка не тільки підстроюється під ширину вікна, але ще і враховує всі функціональні і технологічні можливості користувача, забезпечуючи максимальний комфорт взаємодії з пристроєм. Прийоми чуйного веб-дизайну можуть і повинні бути невід'ємною частиною процесу створення адаптивного веб-сайту. Зважаючи на інженерну специфіку створення будь-якого веб-сайту, можна зробити заяву, що проектно-художня діяльність грає ключове значення при проектуванні чуйного веб-сайту, тоді як інженерна діяльність виявляється більшою мірою в процесі його адаптації.

Таким чином ми можемо визначити терміни для цих двох понять.

Чуйний веб-дизайн – це технологія і ідея створення могутнього функціонального і візуального ряду веб-сторінки, яка, використовуючи підхід «плаваючої» сітки, гнучких зображень і медіазапросів, забезпечує зручність проглядання вмісту сайта на різних пристроях, підлаштовуючись під них.

Виходячи з вищесказаного, можна дати дефініцію адаптивному веб-дизайну.

Адаптивний веб-дизайн – це напрям проектно-художньої діяльності, основним засобом якої є синтез дизайнерської та веб-технологічної діяльності по створенню веб-сторінок, які підлаштовуються під розмір екрану будь-якого пристрою з використанням техніки чуйного веб-дизайну. Метою адаптивного веб-дизайну є створення графічного інтерактивного веб-простору та доступу до його змісту без технологічних обмежень.

В даний момент, внаслідок того, що цей напрям є достатньо молодим і лише почав набирати розвиток, а розробок і методик по створенню таких сайтів дуже мало, в рамках графічного дизайну ми можемо використовувати ці два терміни як одне ціле, тому що вони передають один і той сенс і філософію. До тих пір, поки ці два терміни не будуть розведені детальніше веб-технологіями, роль графічного дизайнера в становленні і розвитку цього напрямку залишиться незмінною.

Для детальнішого вивчення проблеми слід звернути увагу на лексичний аспект переведеного терміну «Responsive web design», що в російській мові почало відповідати терміну «чуйний веб-дизайн». Слово «чуйний» (Новий тлумачно-словотворчий словник російської мови. Автор Т. Ф. Ефремова), означає той, що співчутливо відноситься до потреб інших, готовий допомогти. Переважання будь яких особистих якостей і переживань не відповідає сенсу, закладеному в термін на мові оригіналу, який можна охарактеризувати як той, що реагує швидко і з готовністю. Тому, точніше передавати ідею слова «responsive» – буде слово «реагує» і відповідно «реагуючий веб-дизайн». Ще одним розповсюдженим російськомовним варіантом є назва «резиновий веб-сайт».

Цікавою є думка Квентіна Ньюарка, який, погоджуючись з Маршалом Маклуханом, говорить, що всякий новий засіб масової інформації та комунікації, що в нашому випадку є адаптивний веб-дизайн, повинні пройти свою стадію адаптації, після чого він придбає свої особливості і форму. А при закінченні трансформації, говорить К. Ньюарк, наступить свобода в реалізації слів і образів для дизайнерів, де все мобільно, як образ так і шрифт [6].

Таким чином, аналіз літературних джерел з проблеми термінологічних особливостей адаптивного веб-дизайну дозволив зробити такі висновки. З появою нового напрямку у веб-дизайні, що було обумовлене технологічними інноваціям і соціально-економічними умовами, виникли два варіанти його найменування – «чуйний веб-дизайн» і «адаптивний веб-дизайн», автор кожного з яких говорить практично про ту ж ідею і філософію, але керується різними термінами, що ввело в збентеження суспільство веб-дизайнерів і веб-технологів. Можливо, вибір найбільш «правильного» терміну для подальшої практичної діяльності і не має великого значення, проте наука ставить свої вимоги, які обумовлюють вибір терміну «адаптивний веб-дизайн», як найбільш правильний в питанні передачі суті діяльності.

Виявлені основні особливості адаптивного веб-дизайну, які полягають в наступному. Визначивши місце чуйного веб-дизайну, помістивши його в область дії адаптивного веб-дизайну як одного з ключових етапів розробки адаптивного веб-сайту, невід'ємним є використання наступної техніки: техніки «плаваючої» сітки (fluid grid), де для ширини кожного блоку використовується процентне

співвідношення, а не фіксоване значення; техніки гнучких зображень (fluid images), де максимальний розмір зображення також задається у відсотках значенням 100% від ширини блоку, в якому вона розташована і не може виходити за його межі; техніки медіазапросів (media queries), де застосовуються особливі стилі CSS, які змінюються залежно від інформації про розмір пристрою. При створенні адаптивного сайту також використовується техніка прогресивного поліпшення (Progressive Enhancement) та додаткові інструменти, що входять в область користування веб-технологів.

Тобто, адаптивний веб-дизайн – це напрям проектно-художньої діяльності, основним засобом якої є синтез дизайнерської та веб-технологічної діяльності по створенню веб-сторінок, які підлаштовуються під розмір екрану будь-якого пристрою з використанням техніки чуйного веб-дизайну.

Дана стаття є початком дослідження напряму адаптивного веб-дизайну і його особливостей.

Список використаної літератури

- 1. Маркотт І.** Отзывчивый веб-дизайн/ Итан Маркотт. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2012. – 176 с. – (Серия А Book Apart).
- 2. Gustafson A.** Adaptive Web Design: Crafting Rich Experiences with Progressive Enhancement/ Aaron Gustafson. – Chattanooga : Easy Readers, 2011. – 144 с.
- 3. Бордаєв Д.** Веб сайт як об'єкт графічного дизайну : дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. наук: 05.01.03 / Д. Бордаєв. – Харків, 2004. – 228 стр.
- 4.** Режим доступу : <http://alistapart.com/article/responsive-web-design>
- 5.** Режим доступу : <http://events.yandex.ru/talks/92/>
- 6. Ньюарк К.** Что такое графический дизайн / Квентин Ньюарк. – М. : Астрель, 2005. – 256 с.

Турчин В. В., Рожков А. І. Термінологія адаптивного веб-дизайну, особливості та специфіка

У статті проводиться аналіз термінології адаптивного веб-дизайну, який тісно зв'язаний і використовує техніку чуйного веб-дизайну. Розглядається становлення і відособлення адаптивного веб-дизайну як нового напряму веб-дизайну, чому сприяє поява великої кількості планшетів і смартфонів. Виявлено, що промислово-економічні умови спричиняють за собою неминучі зміни у подальшому розвитку веб-дизайна. Розглядаються особливості адаптивного веб-дизайну.

Ключові слова: дизайн, графічний дизайн, адаптивний веб-дизайн, веб-дизайн.

Турчин В. В., Рожков А. І. Терминология адаптивного веб-дизайна, особенности и специфика

В статье проводится анализ терминологии адаптивного веб-дизайна, которое тесно связано и использует технику отзывчивого веб-

дизайна. Рассматривается становлении и обособлении адаптивного веб-дизайна как нового направления веб-дизайна, чему способствует появление большого количества планшетов и смартфонов, влекущих за собой неизбежные изменения в дальнейшем развитии веб-дизайна. Рассматриваются особенности адаптивного веб-дизайна.

Ключевые слова: дизайн, графический дизайн, адаптивный веб-дизайн, веб-дизайн.

Turchin V. V., Rozhkov A. I. The Terminology of Adaptive Web Design, Particularities and Specification

The analysis of terminology and specification of adaptive web design is conducted in the article. The role of responsive web design and its techniques as an important part of building adaptive web design was also discussed. The obvious difference between the notion of responsive and adaptive web design exists and should be taken up to the research level and get it separated by web developers.

By studying the bibliography of adaptive web design some conclusions are made connected with the small amount of books translated into russian language and their inadaptability towards the graphic designers in terms of filling with programming codes which is not very suitable and understandable by graphic designers.

Due to the fact, that the word «responsive has a slightly different meaning in russian language, referring more towards the personal qualities, like the words empathy and sympathy, a new word was suggested, which conveys the original meaning in a more clear way. There is another non-formal way which is widely used among the web developers and web designers in a russian speaking countries – «elastic website», referring to adaptive website.

Key words: design, graphic design, adaptive web design, web design.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2013 р.

Прийнята до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д-р пед. наук, проф. Сорокіна Г. О.